

Gazeta

INVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Anul XVI nr. 757

vineri 29 mai 1964

8 pagini 25 bani

Gînduri de 1 iunie

— Bună dimineața, zi frumoasă de 1 Iunie, bun venit sărbătoare a copilăriei.

An de an tot mai mulți copii te salută cu condeiul în mînă. Ei învață să scrie și să citească, iar printre primele cuvinte pe care le aștern pe hîrtie se află cuvîntul LIBERTATE!

Copiii noștri te-au așteptat cu nerăbdare. Ți-au făcut daruri. Băiețelul care a primit în dar o cutie cu creioane colorate a desenat un soare roșu, arzător, apoi a colorat cerul cu albastru. Din zece linii a făcut un bloc și l-a împădurit cu antene de televiziune.

— E blocul în care stăm noi — explică el, Alături e școala la care învăț. Îți place?

E mare și luminoasă. A colorat-o cu albastru ca și cerul. Așa o vede el. S-a gîndit puțin unde să așeze celelalte elemente ale desenului său. A construit o clădire mare, mare de tot, mai mare decît blocul, cu multe ferestre și cu un coș cit toate zilele.

— Aici lucrează tata — explică el.

I-a mai venit o idee. O așterne în extrema foii de hîrtie. Toboganul, roata mare, leagănele, avioanele. La hotarul parcului, pe o margine îngustă a desenat cu albastru cîteva unde ale lacului.

— Aș vrea să desenez și tabăra, cu cabanele și brazii, dar nu mai am loc — spune el necăjit.

Universul lui! Al unui copil născut sub cerul patriei noastre, sub grija nefermărită a partidului.

Mă gîndisem să-i povestesc băiețelului despre copilăria fără copilărie din trecut. Despre sărăcie, mizerie, foamete. Despre năzuinți neimplinite. Dar l-am lăsat pe Nicolaie Moromete închis acolo, în trecut, între paginile cărții. Afară e soare, e cer albastru. E 1 Iunie!

IN PRAGUL VACANȚEI

În școli domnește acum atmosfera de efervescență caracteristică încheierii ultimului trimestru. Profesorii și învățătorii verifică, cu exigență sporită, nivelul de cunoștințe al fiecărui elev, pregătesc cu atenție temele și lecțiile de sinteză pentru recapitularea finală, organizează meditații și consultații. În acest ritm viu de muncă sînt antrenați și elevii. Fiecare învață mai cu sîrguință pentru a fi mai bine pregătit, pentru a-și îndeplini sau depăși angajamentele luate față de sine și față de profesori. Sfirșitul anului școlar mobilizează pe toți la noi eforturi susținute.

Dar, în timpul liber, privirile cată tot mai des spre copacul înverzit din fața ferestrei, iar gîndurile zboară spre potecile și pădurile munților, spre poienile înflorite, spre litoralul însoțit. Aceste imagini visate își au și ele contribuția lor la sporirea puterilor de muncă.

Vacanța nu este numai visată. Ea este stăruitor și atent pregătită. Se poate spune că pregătirile pentru vacanță au depășit de multă vreme faza de început. Folosind experiența pozitivă a anilor precedenți, Ministerul Învățămîntului și C.C. al U.T.M. au elaborat un plan comun de măsuri, care să asigure elevilor bucuriile așteptate.

Vara aceasta aduce întregului nostru popor marea sărbătoare a împlinirii a două decenii de la eliberarea patriei. Acțiunile cultural-educative și sportive organizate în cadrul taberelor și excursiilor, în cadrul cluburilor, vor face parte integrantă din grandiosul program prin care poporul nostru sărbătorește această măreață zi, vor fi închinare acestei zile. Vacanța trebuie să constituie mai mult ca pînă acum, un prilej pentru cunoașterea mai largă de către elevi a trecutului de luptă al poporului, al clasei muncitoare, pentru cunoașterea minunatelor realizări ale regimului democrat-popular, pentru a face mai vie dragostea elevilor față de patria noastră socialistă, față de Partidul Muncitoresc Român.

S-a alcătuit comandamentul central de organizare a vacanței format din reprezentanți ai Ministerului Învățămîntului, ai C.C. al U.T.M., ai C.C.S., ai Consiliului Național al Femeilor, ai Crucii Roșii, ai U.C.F.S. etc. Se formează acum comandamentele regionale, raionale și orășenești. Comandamentele acestea trebuie să vegheze asupra bunei desfășurări a vacanței, să coordoneze activitatea de vacanță. De aceea este bine ca în comandamente să fie antrenați oameni pricepuți, cu experiență, operativi, inventivi, care să alcătuiască planuri interesante și să aibă grijă ca ele să se desfășoare în bune condiții, să contribuie la educarea elevilor. Buna desfășurare a tuturor acțiunilor prevăzute pen-

tru perioada vacanței depinde în cea mai mare măsură de modul cum sînt ele organizate și pregătite, de oamenii care participă la organizarea acestor acțiuni.

În zilele acestea se alcătuesc programele care vor umple zilele vacanței, care vor aduce elevilor bucuriile zilelor de vară. La alcătuirea lor sînt chemați să vină cu contribuția, cu experiența lor cei mai buni pedagogi. Să-și spună acum din plin cuvîntul fantezia creatoare, priceperea măiestria pedagogică, bunul gust, să se vadă în propunerile, în sugestiile făcute pentru program că educatorii sînt hotărîți să folosească cele mai atrăgătoare căi pentru a îmbogăți cunoștințele elevilor, pentru a le stimula dragostea față de frumos.

În toate centrele regionale, raionale și orășenești, precum și în alte importante centre economice și culturale se vor înființa baze turistice pentru găzduirea elevilor veniți în excursie. Acestea se vor amenaja în localuri de școli și internate. La București, bunăoară, se organizează baze turistice cu o capacitate de aproximativ 2.000 de locuri. Tot în școli vor fi organizate și tabere de zi pentru pionieri, cluburi. Secțiile de învățămînt trebuie să se preocupe din vreme de pregătirea acestor localuri, asigurînd condiții igienice optime, o ambianță atrăgătoare, material sportiv bogat, în așa fel ca fiecare bază turistică, tabără sau club, să constituie pentru elevi un punct de atracție, un loc în care să vină cu plăcere.

La activitățile din vacanță sînt antrenate un număr mare de cadre didactice, instructori de pionieri, toți pedagogi cu dragoste de muncă. Aceasta însă nu-i de ajuns. Este necesar ca secțiile de învățămînt să acorde o deosebită atenție pregătirii și îndrumării cadrelor didactice care vor conduce excursiile, sau care vor răspunde de activitatea taberelor și cluburilor, să ajute la întocmirea de itinerarii turistice interesante, corespunzătoare particularităților de vîrstă, care să contribuie la cunoașterea de către elevi a celor mai importante obiective economice și culturale, a frumuseților și bogățiilor patriei.

O problemă importantă către care trebuie să-și îndrepte atenția secțiile de învățămînt este aceea a popularizării pe cîi cit mai largi în rândurile elevilor a activităților ce se organizează în zilele vacanței, pentru ca aceștia să le cunoască din vreme, să participe la ele în număr cit mai mare.

Peste tot pregătirile pentru vacanță sînt în toi. Cu grijă, cu dragoste, zeci și zeci de pedagogi muncesc, se străduiesc să asigure elevilor, după un an de muncă, odihna binemeritată, zile frumoase, bogate în bucurii.

Bunicul și nepotul

INVĂȚĂTORII

de Serban Nedelcu

Primul volum al romanului *Invățătorii* de Șerban Nedelcu era conceput polemic, ca o replică la romanul *Apostol* al lui Cezar Petrescu. Altele sînt obiectivele autorului în cel de-al doilea volum al său. Urmărind aici destinele personajelor din primul volum „în anii fărîrii și consolidării regimului de democrație populară (acțiunea cărții începe în anul 1944, imediat după eliberarea țării de sub jugul fascist și se termină în preajma încheierii procesului de colectivizare), romancierul e preocupat să oglindească procesul complex de transformare a intelectualității sătești de veche formație. De aceea el va acorda atenție principală nu lui Mircea Coman, învățătorul comunist care, încă de mult, eliberându-se de prejudecăți, se deprinsese să privească lucid realitățile și dobîndise o înțelegere adecvată despre rolul învățătorului în viața socială și pe care acum îl întîlnim în postura de activist de partid. Interesul autorului se îndreaptă mai ales spre personajele cu o evoluție sinuoasă, adesea neașteptată, care înaintează un pas și apoi revin pe poziția inițială sau chiar pe una mai înapoiată, care nu cutează să se smulgă trecutului, privesc înfricoșăți sau indiferenți schimbările, dar care vor sfîrși prin a se integra noii vieți și a deveni chiar militanți activi ai ei. În centrul romanului se află personajele nu îndeașni sau deloc pregătite sufletește și intelectualicește pentru noile vremuri. Ele devin de aceea, nu o dată, eroii unor puternice drame, pe care însă, pînă la urmă, le vor depăși, găsindu-și un echilibru. Un astfel de erou este Vasile Nisipaș, fostul coleg și prieten al lui Mircea Coman, fire onestă, excelent învățător, curajos luptător antifascist, dar impulsiv peste măsură, de un orgoliu bolnăvicios și de o totală naivitate politică. O astfel de eroină este și Adina Condrea, fosta logodnică a lui Mircea Coman.

Un prim merit al autorului e acela că nu simplifică datele acestui complicat proces, că se străduiește — și cu bune rezultate — să-i dezvăluie implicațiile multiple, să ofere o imagine cât mai exactă cu putință a eroilor săi, pe cît de contradictorii pe atît de diferiți. Șerban Nedelcu a avut nobila ambiție de a evita drumurile lesnicioase, de a le căuta, intenționat parcă, pe cele dificile.

Autorului nu i s-ar fi cerut un efort deosebit dacă l-ar fi înzestrat pe Nisipaș cu alt destin. Totul parea doar să-l fi pregătît pe acesta pentru a se înrola sub steagul partidului. Șerban Nedelcu și-a propus însă un țel mai greu de realizat: ace-

la de a arăta că, într-o epocă de structurale prefaceri, istoria îl poate depăși cu mult și să-l transforme într-o victimă a ei, chiar pe un om onest care, într-o perioadă fusesse destul de avansat în raport cu semenii săi; să arate în același timp, cum societatea socialistă recuperează pînă la urmă și valorifică la maximum tot ce e valoros în acești oameni, să oglindească dialectica regenerării lor. De aceea autorul a rezistat tentației de a-l transforma pe Nisipaș într-un comunist; l-a pus în situația de a acționa, cînd din orgoliu, cînd din naivitate, alături de oameni cu care n-avea, în fond, nimic comun — vechii politicieni țărăniști unși cu toate alifiile — împotriva comunistilor cu care pe vremuri luptase cot la cot și pe care, de fapt, continuă să-i simpatizeze; l-a făcut să suporte consecințele dureroase ale faptelor sale nesăbuite, alungindu-l undeva în afara vieții și numai după aceea i-a permis să reintre în viață, căreia i se integrează însă printr-un îndelungat și chinuitor proces.

Considerații asemănătoare se pot face, de asemenea, în legătură cu evoluția Adinei Condrea sau, ca să luăm un personaj de o cu totul altă factură, a lui Gheorghe Diaconu, poreclit butoi-gol. Cîți dintre cititorii primului volum al romanului *Invățătorii* și-ar fi putut închipui că Adina, care-l iubea atît pe Mircea Coman, care îl așteptase răbdătoare ani în șir și care continuă să-l iubească, se va despărți de el chiar în clipa reînțoarcerii sale, pentru a se căsători cu Nisipaș? Cine s-ar fi așteptat ca Adina, femeie cu convingeri politice ferme, influențabilă și onestă, să nu fi îmbrățișat ideile înaintate și juste ale logodnicului tocmai într-o vreme cînd aceste idei exercitau o mare atracție asupra maselor? Despărțirea Adinei de Coman, căsătoria cu Nisipaș, ca și rezerva ei, foarte pronunțată la început, față de comunisti, evoluția ei politică lentă și întortochiată, nu contrazic însă personajul. Resortul adinc al acestor acțiuni și atitudini neașteptate se află în prejudecățile apolitice ale eroinei, în timiditatea ei funciară, în dorința de a-și aranja o viață comodă, în concepția ei îngustă despre fericire în genere și despre fericirea conjugală, îndeosebi. Comportarea Adinei se explică, de asemenea, printr-o serie de factori obiectivi, cum ar fi aparenta tărie a forțelor reacționare, care o determină să fie prudentă și peste măsură de îngrijorată de viitorul lui Coman, și o fac să creadă că rămînînd alături de el, ar opta ea, ființă însetată de liniște, pentru o existență agitată, primejdioasă. Adina va plăti scump

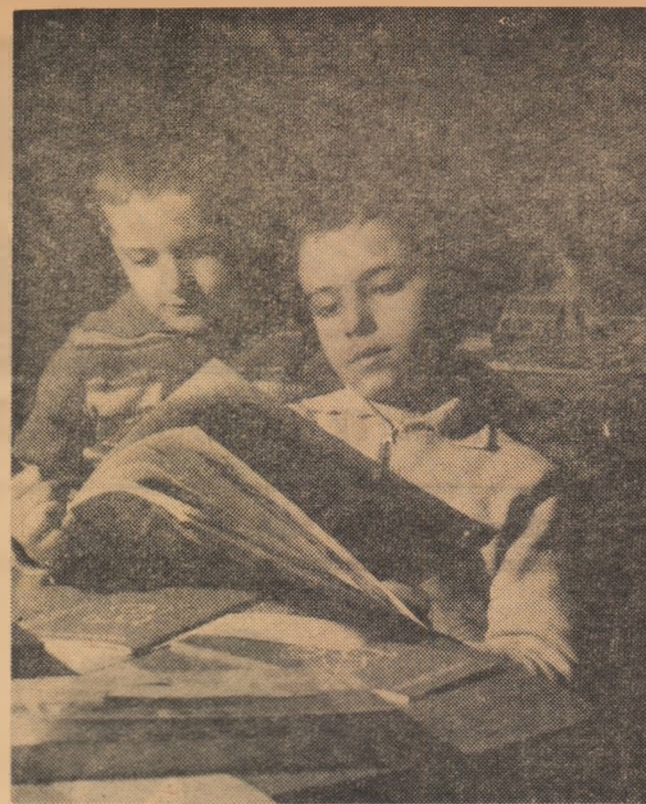
aceste erori; le va plăti cu prețul propriei sale fericiri personale. Pe plan social însă, asemeni tuturor oamenilor cinstiți, ea se va realiza, în cele din urmă, deplin.

Demagogul și versatilul, prețiosul dar găunosul Gh. Diaconu, pentru care școala a însemnat totdeauna doar o vacă de mulș și care, în trecut, i-a slujit pe toți cu același zel, trăgînd foloase din orice împrejurare, pare, la început, a se adapta foarte ușor noilor vremuri: se înscrie la școală-democrație, face uz și abuz de lozinci și citate răstălmăcite din operele clasice marxism-leninismului; dobîndește funcții înalte, are răspunderi obștești, devine membru al P.M.R. În fond însă, adaptarea sa e numai aparentă, fostul informator al siguranței continuînd să rămînă un om vechi, care exploatează în continuare munca străină, se sustrage îndatoririlor sale profesionale, slujește camuflat forțele reacționare și va sfîrși prin a fi aruncat, asemeni unei măsele stricate, tocmai cînd se aștepta mai puțin.

Oglîndind destinul acestor personaje pe fundalul amplu al luptelor politice care se desfășurau în acea perioadă, Șerban Nedelcu zugrăvește cu un acut simț al realului, frămîntările din viața satului, munca învățătorilor în școală și în afara școlii, preocupările lor, conflictele dintre învățători de formații diferite, dintre ei și unii factori administrativi ce încearcă să-i împovăreze cu sarcini străine pregătirii lor. Prin ele, el reflectă cîteva aspecte ale revoluției culturale.

Paginile zugrăvind acțiunile învățătorilor pentru școlarizarea tuturor copiilor, orele de clasă, munca lor la cîmînul cultural, activitatea lor politică etc., etc., sînt de o mare autenticitate. Mult mai bine construit decît primul, cel de-al doilea volum al romanului *Invățătorii*, oglindește o problemă atît de vastă și de interesantă, constituie un cert succes al autorului, căruia i-am putea reproșa numai faptul că putea să acorde o importanță sporită învățătorilor comunisti (lui Aurel Comănescu, bunăoară, care exceptînd scena lămuririi țărănilor pentru a-și trimite copiii la școală, e mai mult o prezență nominală), să oglindească mai pregnant rolul pe care l-au avut învățătorii în procesul de transformare socialistă a agriculturii și să dovedească o mai mare grijă pentru acuratețea stilistică a cărții sale, în genere, bine gîndită și de o reală utilitate.

EUGEN LUCA

În secția pentru copii a Bibliotecii regionale Argeș.

Ansamblul artistic al cadrelor didactice

În preocupările de zi cu zi ale cadrelor didactice din orașul Brăila, activitățile culturale-educative și artistice ocupă de fiecare dată un loc de cinste, imbinîndu-se strîns și completînd preocupările de ordin profesional.

Am revăzut de curînd — într-un spectacol care a avut loc în sala Teatrului muzical din Galați — ansamblul artistic al cadrelor didactice din Brăila, care cuprinde un cor cu peste 100 de membri, o echipă de teatru — care intră în spectacol cu a treia piesă, „Escu...”, comedie de Tudor Mușatescu, o brigadă artistică de agitație, 22 de instrumentiști alcătuiind o orchestră semisimfonică și soliști vocali. Repertoriul acestor formații tinde în special spre lucrările de actualitate, prioritate avînd lucrările muzicale și teatrale aparținînd compozitorilor și scriitorilor noștri contemporani. Un exemplu în acest sens îl constituie „Suita de jocuri populare” și „Joc de fete” în aranjamentul lui Nicușor Predescu, prezentate în ultimul spectacol.

Am aflat cu ocazia aceluiași spectacol că, numai în anul trecut, orchestra semisimfonică și soliștii vocali — dintre care relevăm în mod deosebit pe educatoarea Buzatu Chira, Stan Doina, elevă în clasa a X-a, precum și pe Boantă Dumitru, profesor de muzică — au prezentat un număr de peste 20 de spectacole muzicale, vizitînd cu aceste ocazii, printre altele, comunele Măcineni, Corbu și Urleasca (raionul Brăila), iar din raionul Făurei, pe țărăniile colectiviști din Balta Albă și Băile, care le-au făcut o frumoasă primire. Demnă de menționat pe această linie este și vizita făcută la Combinatul chimic de la Brăila, unde artiștii amatori au prezentat în fața muncitorilor un frumos program muzical.

DUMITRU SANDU

Emisiunile radiofonice pentru copii și tineret

Emisiunile adresate copiilor și tineretului totalizează săptămînal 700 de minute, repartizate în 28 de „spații” radiofonice. Sînt foarte variate, adresîndu-se unele vîrstelor mici, altele adolescenților; unele vizînd mai mult latura intelectuală a educației, altele mai mult pe cea morală sau pe cea estetică. Cîteva sînt rezervate în primul rînd problemelor educației în școală ori altor probleme apropiate: *Școala și viața*, *Salut voios de pionier* etc.

Emisiunea *Salut voios de pionier*, care e zilnică, este și cea mai sensibilă în raport cu toate evenimentele cotidiene ale vieții școlare și pionierești a copiilor. În perioada vacanței de primăvară ea a fost o mică enciclopedie sonoră a ocupațiilor de vacanță, sugerînd variate forme de odihnă activă. Emisiunea a început să se refere la încheierea trimestrului II al anului școlar curent și la vacanța de primăvară încă dinaintea datei de începere a acesteia: a cuprins o convorbire între redactor, președintele unității de pionieri și președintele unui detașament de la o școală din București despre diverse „planuri de vacanță”.

În toate zilele vacanței, emisiunile de care vorbim și-au dat silința să se conformeze specificului vieții elevilor în timpul acesteia — sfătuiindu-i, deschizîndu-le perspective pentru petrecerea plăcută și instructivă a timpului liber, dîndu-le știri despre ceea ce fac în vacanță diferite grupuri de elevi din toată țara și încercînd să-i distreze. Merită apreciată fantezia utilizată în cadrul *Clubului voioșiei* la 5 aprilie a.c.: un elev, cititor pasionat, adoarme pe cîteva cărți preferate, aparținînd unei biblioteci de împrumut și toate maltratate în focul lecturii. Se visează provocat la duel de d'Artagnan și de cei trei mușchetari. Ajuns pe locul duelului, care e biblioteca, se vede înconjurat și de alte personaje, toate revoltate împotriva tratamentului volumelor cărora le aparțin. Dimineața, elevul e hotărît să înființeze un cerc al micilor legători de cărți. Nu prea reușit ni s-a părut în schimb „interviul” luat, în preajma vacanței, unei eleve și în care se urmărea sugerarea unor lecături pentru săptămînile următoare. Interviul s-a desfășurat într-un stil impropriu, nespecific vieții școlare, plin de stîngăcii. Iată exemple, Reporterul: „Se

pare că, tocmai acum ai sosit acasă”. Eleva: „Da”. Reporterul: „Și cu ce te ocupai?” Eleva: „Mi-am dezbrăcat uniforma...” sau: Reporterul: „Nu mă îndoiesc că ești o pionieră fruntașă la învățătură, ca și în acțiunile pionierești. În privința acțiunilor pionierești, faptul că ești președintă de detașament vorbește de la sine”. Eleva: „Iar în ce privește activitatea școlară, carnetul meu de note vă stă la dispoziție”. Această din urmă frază — ca mai toate replicile elevei — a fost debitată pe un ton afectat și în afara oricărui modestii firești.

În general, dacă tematicile tuturor emisiunilor de care vorbim, ni s-au părut multumitoare, ne-a multumit mai puțin realizarea lor din punct de vedere pedagogic și artistic. Prima condiție e de altfel mai ușor realizabilă, avînd în vedere posibilitățile de informare ale redacțiilor asupra activității de pionieri și școlari a copiilor. Lipsurile în realizarea condiției pedagogice și artistice sînt, credem, mai ales cele manifestate în interviul citat mai sus: de ordinul stilului, al tonului, care destul de des nu sînt autentice, veridice, convinșătoare, au un caracter „actori-

lesc” de calitate îndoielnică. Uneori semnalul înviorător, ilustrația muzicală sugestivă, se întovărășesc de o afectare a genului copilăresc în pronunțare și în intonare. Alteori personajele-copii iau un aer cochet, caracteristic răsfațărilor, pentru a „colora” un text nu totdeauna fericit. Poți auzi din gura unui personaj dat drept pozitiv, simpatic, expresii ca aceasta: „Am impresia că e somn...” (!) etc. Citeodată, dimpotrivă, se afectează o „simplitate” o „sobrietate” de asemenea nefirești, sau înfățișarea lucrurilor devine cam anostă, neatrăgătoare. Aceste nereușite artistice sînt totodată și pedagogice, deoarece pot îndepărta copiii de audierea unor emisiuni care din punct de vedere al tematicii sînt importante pentru educația lor, sau îi pot molipsi de o afectare nepotrivită educației comuniste.

Conținutul emisiunilor e și el uneori sărac, schematic, stereotip. E cît se poate de valoroasă ideea de a recomanda, mai cu seamă în timpul vacanței, cărți copiilor; dar măgînirea, timp de peste două săptămîni, la cîteva indicații: Amintirile lui Creangă (de ce nu și poveștile?), poeziile lui Topîrceanu și încă numai trei-patru, nu servește decît prea

puțin ideii de a recomanda elevilor cărți. Alegerea și dramatizarea basmelor emise copiilor, nu e nici ea totdeauna nimerită. În 27 martie a.c. s-a radiodifuzat dramatizarea basmului „Doi frați” de Mihail Lungianu. Cel puțin așa cum a fost prezentat, materialul era lipsit și de logica proprie fantasticei, în lipsa căreia efectul artistic e zădărnicit, și de logica morală, lipsuri care dăunează, evident, efectului pedagogic.

Pentru ca intențiile și eforturile într-adevăr pozitive ale redacțiilor la care ne referim să se realizeze mai egal ca valoare pedagogică și estetică, se impune urmărirea unei calități tot mai înalte a conținutului textelor și a regiei de emisie, în sensul înălțurării unor efecte ca cele sesizate mai sus. Credem că ar fi foarte utilă mărirea numărului de înregistrări pe bandă de magnetofon a unor aspecte spontane din viața elevilor și montarea, conform diferitelor scopuri educative, a acestor materiale; emisiunile ar cîștiga mult, pe această cale, în naturalețe și putere de convingere.

TUDOR ȚOPA

OPINII

Formarea concepției de ansamblu — pe primul plan

Elevii clasei a XI-a, profesorii și părinții elevilor încearcă starea de spirit specifică din preajma examenului de maturitate. Mulți din ei se gândesc cu grijă și seriozitate și la apropiatele examene de admitere în instituturile de învățământ superior. Maturitatea încheie o activitate de patru ani în școala medie, examenul de admitere deschide porțile unei activități noi, la nivel superior. Ministerul Învățământului a publicat din timp programa disciplinelor cuprinse în examenul de maturitate iar, mai recent, a adus unele precizări. Ne propunem, în cele ce urmează, să dăm câteva sugestii de cum trebuie făcută pregătirea pentru aceste examene și să încercăm să înlăturăm unele interpretări greșite din partea candidaților, ale prevederilor din programe, interpretări care ar putea periclita rezultatul unor tineri la aceste examene.

Cercetând programa pentru maturitate la fizică ca și la celelalte materii se constată că la majoritatea lor temele cuprinse fac apel și la cunoștințele căpătate de candidații anterior clasei a X-a, în clasele a VIII-a și a IX-a; la fizică se prevede însă numai parțial materia respectivă. Examinarea superficială a programei ar putea îndemna pe cei care în mod obișnuit merg pe linia de minim efort, să creadă că, această programă vrea să transforme examenul de fizică la maturitate, într-un fel de examen de sfârșit de an, cu un volum aparent redus de cunoștințe. În adevăr volumul general al capitolelor corespunzătoare problemelor prevăzute în programă la fizică, totalizează numai 200 pagini față de 300 pagini cit are doar manualul de clasa a XI-a.

Motivul apare limpede pentru orice specialist și trebuie să fie la fel de clar și pentru fiecare candidat. Programa nu pomenește nimic despre unele teme cuprinse în materia predată în clasele VIII-a și a IX-a, de pildă despre electrostatică, electrocinetică, oscilații și unde, nu pentru că acestea nu trebuie cunoscute ci, dimpotrivă pentru că nu se poate concepe ca cineva să cunoască bazele electromagnetismului, ale undelor electromagnetice și ale structurii atomului, fără temeinice cunoștințe de mecanică, căldură, electrostatică, electrocinetică, optică sau fizică moleculară. Cum putem crede că un candidat va putea răspunde inteligibil unei întrebări privitoare la energia atomică dacă el nu știe ce este energia, sau va putea vorbi despre „neutroni termici“ fără să cunoască fizica moleculară? Va vorbi despre camera Wilson fără să știe ce sînt vaporii saturați? Despre contorul Geiger-Muller fără noțiuni de descărcări în gaze sau despre numărul lui Faraday fără să cunoască electroliza? etc. etc.

Examenul de maturitate nu poate și nu trebuie să cuprindă în sine nici un element formal, nimic care să ceară candidaților răspunsuri cu fraze învățate pe de rost, desprinse de ansamblul cunoștințelor însușite de ei. Examenul de maturitate, așa cum ne arată și numele lui, este menit să stabilească în ce măsură fostul elev al școlii medii s-a maturizat, a învățat să lege între ele cunoștințele căpătate la diferitele discipline și, implicit, la diversele capitole și pe diversele trepte de înțelegere ale aceleiași discipline, să constate în ce măsură absolverul școlii medii și-a putut forma o concepție științifică unitară despre natură și societate.

Dacă așa stau lucrurile, problema principală care frământă pe cei ce pregătesc acest examen este următoarea: ce trebuie repetat și cum trebuie repetat. Desigur, an de an, rezultatele la examenul de maturitate, ca și la cel de admitere în învățământul superior sînt din ce în ce mai bune, ceea ce dovedește progresele reale pe care le-a înregistrat învățământul nostru mediu. Pe de altă parte însă, cerințele din ce în ce mai mari ale învățământului superior impun o creștere generală a nivelului absolvenților de școală medie. Experiența noastră din anii trecuți ne-a arătat că nu toți candidații la examenul de admitere în învățământul superior și-au însușit în școala medie un mod de gândire științific. Mai sînt încă printre ei unii care învață pe de rost și care utilizează în expunere cuvinte al căror înțeles nu-l cunosc pe deplin. Unii candidați chiar, rezolvă problemele propuse mecanic, aplicînd formule și nu judecîndu-le logic. Rezolvarea problemelor devine astfel un fapt întimplător sau o deprindere limitată, iar nu rezultatul unei analize conștiente.

Să revenim deci la întrebarea inițială: care sînt problemele asupra cărora să se insiste și care sînt confuziile curent întîlnite? În ordinea prevăzută în programă atragem atenția asupra citorva fapte. Unii elevi nu-și dau seama suficient de deosebirea între cîmpul magnetic (de excitație) și cîmpul de inducție magnetică. Chiar manualul confundă la un moment dat — și aceasta din cauza sistemului confuz de unități de măsură folosit (cgs-electromagnetic) — cîmpul de inducție magnetică cu cîmpul de magnetizare. Cîmpul magnetic în vid produs de curenți electrici excită substanța, magnetizînd-o (de aceea și tendința actuală ca acesta să fie numit

cîmp de excitație magnetică). Compunînd amperspirele macroscopice ale curenților macroscopici cu amperspirele microscopice ale curenților moleculari, se obține un cîmp rezultat — cîmpul de inducție magnetică, care intervine în formula forței. Cred că nu se insistă suficient asupra noțiunii de flux și candidații nu-și dau seama că ea nu are sens decît asociată cu noțiunea de cîmp. De asemenea de foarte multe ori se vorbește de curenți induși și prea puțin de t.e.m. induse confundîndu-se legătura cauzală și se ajunge ca destul de mulți candidați să nu știe că tensiunea la bornele unei surse este egală cu t.e.m. mai puțin căderea de tensiune interioară.

Să desprindem totodată concluziile care se impun din faptul că programa insistă asupra curenților alternativ și asupra transformatorilor mult mai mult ca înainte. Este esențial pentru toate acestea ca în perioada care precede examenul de maturitate profesorii să caute ca, la fiecare răspuns, să lămurească sensul tuturor noțiunilor folosite. Să dăm un exemplu: Profesorul repetă cu elevii curenții alternativ. Unul dintre elevi descrie experiența din manual: „în circuitul unei lămpi electrice L se leagă în serie o baterie de condensatori C legați în paralel. Bateria are 8—12 microfarazi“. Cu această ocazie profesorul trebuie să verifice dacă viitorul candidat știe ce înseamnă legătură în serie și paralel, dacă cunoaște noțiunea de capacitate electrică, semnificația prefixului micro, unitatea de măsură „farad“. Elevul continuă descrierea experienței: „Dacă se conectează circuitul la rețeaua de 110 V curent continuu lampa nu luminează, adică prin condensatori nu se stabilește un curent continuu. Dacă se leagă circuitul la rețeaua de curent alternativ, lampa lucrează, ceea ce dovedește stabilirea curenților alternativ prin condensator“. Cu această ocazie profesorul va verifica dacă elevul cunoaște definiția tensiunii electrice și a curenților alternativ și continuu. Va întreba „De ce luminează lampa cînd e străbătută de curent?“ Va verifica cunoașterea legii Joule-Lenz și emisia luminoasă ca urmare a excitației termice a atomilor din filamentul lămpii. Va verifica cunoașterea condiției ca într-un circuit electric să se stabilească un curent continuu. În continuare profesorul va verifica cunoașterea deosebirii dintre izolant și condensator. Mai departe elevul va explica: „Din cauza energiei acumulate în cîmpul electric al condensatorului tensiunea U este defazată în urma curenților I“. Profesorul va putea întreba: „Cum se definește intensitatea curenților în curent continuu?“ și va cere efectuarea unei comparații cu mărimile ce caracterizează curenții electric alternativ. Apoi va verifica dacă elevul știe ce se înțelege prin energie și de cine depinde energia unui condensator și va remarca că energia condensatorului este maximă cînd intensitatea curenților e minimă și că energia nu depinde de sensul curenților. La aceeași temă profesorul poate face legătura cu cele învățate de candidații din capitolul oscilații și unde cu privire la amplitudine, frecvență, pulsație, valoare instantanee.

Procedînd astfel profesorul învață pe viitorul candidat să-și verifice continuu cunoștințele, să nu folosească cuvinte al căror sens îl scapă, să facă legătura între diferitele părți ale aceleiași discipline, și dintre diferitele discipline, iar candidatul își va da singur seama de maturitatea la care a ajuns.

conf. univ. I. C. MOISIL

La o lecție de fizică

Pregătirea la biologie a viitorilor absolvenți

Prin studiul biologiei generale în ultimul an de învățămînt mediu, s-a urmărit sintetizarea faptelor și fenomenelor studiate la botanică, zoologie, anatomia și fiziologia omului și geologie, interpretate prin prisma principiilor biologiei materialiste și ale ideilor teoriei evoluționiste, astfel încît absolvenții școlii medii care se orientează spre învățămîntul superior, sau spre învățămîntul tehnic, precum și cei care vor intra direct în producție, să aibă fundamentată concepția biologică materialistă care să se încadreze în gîndirea lor generală despre lume.

În lumina acestor cerințe iată cum considerăm că ar trebui să decurgă o consultație sau o lecție de sinteză cu tema „Proprietățile materiei vii, principiile biologiei generale și problemele teoriei evoluționiste“. Materialul didactic ce-l recomandăm să se folosească la aceasta va fi format din planșe și exponate. Planșele vor reprezenta sistemul planetar — tabelul geocronologic al Pămîntului, clasificarea regnului vegetal și animal, schema divergenței caracterului, rase de animale și soiuri de plante, adaptări ale plantelor și animalelor, dovezi ale evoluției, schița comparativă cu privire la problemele teoriei evoluționiste și concepțiile unor mari biologi, iar exponatele — dovezi embriologice și paleontologice ale evoluției, și variabilitatea individuală (de exemplu la lamelebranhiate).

În prima parte a discuției cu caracter de sinteză, considerăm necesar să ne ocupăm de evoluția materiei în univers și de diferențierea ei în materie anorganică și materie organică vie. Este neapărat necesar să subliniem din nou că între aceste două forme ale materiei sînt relații de geneză, ceea ce înseamnă că materia organică s-a format din materia anorganică și să explicăm asemănările dintre cele două forme ale materiei prin prisma acestor relații. Se impune în continuare o prezentare succintă a mișcării materiei în Univers unde, tot în cadrul unui proces istoric de transformare, s-au diferențiat formele de mișcare mecanică, fizică, chimică, biologică, socială și să insistăm asupra faptului că între primele trei forme ale mișcării și ultimele două forme sînt relații de geneză, așa cum sînt și între materia anorganică și organică.

Tabloul sinoptic pe care îl putem alcătui va cîștiga mult în profunzime științifică dacă vom schița apoi asemănările și deosebirile esențiale între materia anorganică și materia vie, concretizate în special prin proprietățile specifice ale acesteia din urmă. Vom arăta astfel că metabolismul este proprietatea fundamentală a materiei vii și reprezintă schimbul de substanțe și energie dintre mediul intern și extern al organismului și că izvorul mișcării biologice rezidă în lupta dialectică de contracții dintre anabolism și catabolism. Candidații vor fi astfel înarmați să răspundă la una dintre problemele care li se par cele mai dificile și anume de ce metabolismul reprezintă baza biochimică a tuturor fenomenelor biologice, cum sînt creșterea și dezvoltarea, sensibilitatea și excitabilitatea, înmulțirea, reproducerea, adaptabilitatea, variabilitatea și ereditatea, structura celulară.

Tot pentru fundamentarea gîndirii științifice a elevilor este mai bine să revenim pe scurt asupra faptului că materia vie și mișcarea biologică sînt studiate de biologie în cadrul a numeroase discipline — botanică, zoologie, anatomie și fiziologie, biochimie, paleontologie, genetică etc. și că biologia materialistă își bazează cercetările pe cinci principii fundamentale, enumerîndu-le și arătînd în ce constau ele.

Trecînd la evoluția propriu-zisă a plantelor și animalelor, de-a lungul timpului geologic, vom arăta că aceasta reprezintă un fenomen biologic complex care se desfășoară de la forme simple la forme complexe, de la forme inferioare la forme superioare, în anumite condiții de mediu, într-un anumit timp, într-o anumită succesiune și grad de înrudire între formele biologice mai apropiate sau mai îndepărtate. Vom sublinia că teoria evoluționistă elaborată prin operele tuturor biologilor materialisti și progresisti a pus bazele explicării esenței și mecanismelor procesului de evoluție și că această teorie s-a afirmat în lupta permanentă cu orientarea idealistă din biologie.

Este necesar să se pună un accent special asupra problemelor teoriei evoluționiste în raport de care putem judeca o epocă din istoria biologiei sau opera biologică a unui naturalist, arătînd importanța lor prin interpretarea lucrărilor unui anume naturalist (de exemplu Lamarck). Vom începe cu dovedirea realității procesului de evoluție pe baza faptelor oferite de paleontologie, anatomie, morfologie, ecologie, biogeografie, fiziologie etc., apoi vom vedea care sînt forțele motrice ale evoluției — variabilitatea, ereditatea, supraviețuirea celui mai adaptat în cadrul luptei.

În sfîrșit ne vom ocupa de poziția adoptată cu privire la originea adaptărilor, la evoluția lor și la dovedirea posibilităților de dirijare a procesului de evoluție.

În concluzie vom relua ideile de bază, precizîndu-le. După părerea noastră, asemenea explicații axate pe coordonatele materialismului dialectic vor duce la închegarea gîndirii științifice în domeniul biologiei a viitorilor candidați, eliminînd în bună măsură caracterul fragmentat, lipsit de perspectivă, al însușirii cunoștințelor în acest domeniu, constatată cu prilejul unor verificări anterioare.

Prof. univ. DUMITRU CĂRĂUȘ
Prof. VASILE GHENCUI
Iași

Lecțiile de sinteză

Consultațiile pentru candidații la maturitate

IN CENTRUL

În ceea ce reprezintă esența și înțelesurile lor de fond, lecțiile de sinteză sînt în general asemănătoare. Toate au drept scop principal să dea elevilor o privire de ansamblu asupra cunoștințelor acumulate de-a lungul unui întreg an școlar, oprindu-se cu deosebire la elementele principale, care au constituit baza fiecărei lecții și eliminînd aspectele secundare, nesemnificative. Toate, sub raportul formei de organizare metodică, se desfășoară după un plan dinainte stabilit, cunoscut elevilor și alcătuit cu aportul acestora și, de asemenea, toate solicită cu deosebire participarea lor activă — fie prin răspunsuri la întrebările profesorului, fie prin soluționarea de probleme, fie prin experiențe de laborator de-a lungul întregii lecții. Dincolo de aceste trăsături generale asemănătoare, fiecare disciplină imprimă lecțiilor de sinteză și anumite particularități specifice, izvorite din înseși particularitățile conținutului lor. Pentru a pune în evidență câteva dintre aceste particularități ne-am adresat unor profesori, de diferite specialități, de la Școala medie „Gh. Lazăr” din București care ne-au vorbit despre modul cum au conceput organizarea lecțiilor de recapitulare la clasele la care predau.

Redăm în articolul de față problemele mai importante la care s-au referit profesorii în cursul discuției purtate.

MATEMATICA — Prof. Nicolae Prisăciuc

Disciplina matematicii, oferă posibilitatea de a sintetiza un mare grup de cunoștințe prin rezolvarea problemelor.

Este necesar să stimulăm și să dezvoltăm forțele, aptitudinile și interesele intelectuale ale elevilor și să le formăm capacitatea de a dobîndi cunoștințe complete, printr-o împletire reciprocă între adevăruri. Pentru ca recapitularea să-și atingă scopul este indicat ca întreaga materie să fie grupată în jurul citorva teme esențiale, elevii putînd astfel să capete o privire de ansamblu, să ierarhizeze ideile și să ajungă la generalizări.

Profesorului nu-i rămîne decît să-și organizeze în așa fel lecțiile și să-și aleagă în așa fel problemele încît prin soluționarea lor să parcurgă în mod sistematic și într-o ordine logică cele mai importante capitole studiate. În alegerea problemelor noi ținem seama de necesitatea ca problemele să cuprindă elemente din algebra, geometrie și trigonometrie și să asigure în oră o densitate maximă.

Mă opresc, de pildă, la rezolvarea unei probleme cu o piramidă ale cărei elemente sînt scoase dintr-un sistem de ecuații. Făcîndu-se în această piramidă o tăietură cu un plan paralel cu baza, apar figuri asemenea — am posibilitatea să aplic teorema lui Pitagora, a lui Tales, raportul arilor, trigonometrie etc. Sînt în matematică unele adevăruri care formează coloanele de rezam ale edificiului și acestea trebuie repetate mereu. În altă problemă cu un con circumscris unei sfere, dîndu-se unghiul de la vîrf și raza sferei voi recapitula conul și sfera — punînd anumite condiții ca aria laterală a conului să fie egală cu aria sferei — voi rezolva și discut ecuații trigonometrice etc.

Deci în lecțiile de recapitulare revăd materia, completez unde sînt goluri dar accentuez asupra elementelor esențiale, le urmăresc și le explic prin probleme caracteristice.

LITERATURĂ ROMÂNĂ — Prof. Adriana Niculiu

Criteriul după care reordonăm lecțiile de sinteză la clasa a X-a ține de domeniul teoriei literaturii. Deși în această clasă nu putem vorbi de studierea teoriei literaturii ca un obiect în sine, ea ne servește în organizarea lecțiilor de sinteză nu numai pentru a le privi dintr-un punct de vedere nou, într-o asamblare deosebită de cea pe care a determinat-o ordinea din programa școlară, ci și pentru a pune accentul, pe lângă memorarea fenomenelor de istoria literaturii, pe interpretarea și justa lor înțelegere.

În linii mari sînt două probleme importante de teoria literaturii pe osatura cărora vom recapitula cunoștințele privind scriitorii studați. Una este aceea a metodei de creație în care se încadrează fiecare din ei iar alta o constituie particularitățile stilistice. Referîndu-ne, la Eminescu, la Creangă, la Delavrancea etc. vom face delimitări între elementele romantice și cele care țin de metoda realist-critică, vom sublinia care dintre elementele diferitelor opere se subordonează uneia sau alteia dintre aceste metode, în ce măsură se poate vorbi despre împletirea dintre ele. Vom urmări de asemenea, apelînd la comparații și stabilind filiații între diferite opere, evoluția stilurilor în literatura romînă.

CHIMIE — Prof. Rodica Sterian

Lecțiile de sinteză la chimie permit profesorului să recapituleze cunoștințele pe anumite teme care traversează mai multe capitole, să ia din ele numai anumite probleme subordonate temei respective, urmînd ca celelalte să fie redate în cadrul unor teme. Astfel, în cadrul temei „Fenomenul de oxidoreducere” la clasa a X-a voi apela la cunoștințele elevilor privind capitolele în care am tratat despre electroliză, despre procedee de obținere a metalelor, despre proprietățile chimice ale metalelor etc. Sau, la clasa a IX-a, vom urmări „Variația proprietăților în perioade și grupe în cadrul sistemului periodic al elementelor, cunoștințele elevilor asupra grupeii halogenilor, a grupeii I, a perioadei a III-a etc.

GEOGRAFIE — Prof. Elvira Popescu

Consider că modul cum mi-am conceput lecțiile de sinteză la geografie la clasa a VIII-a poate fi ilustrativ pentru ce înseamnă esențial și secundar în acest gen de lecții.

Astfel, în cadrul unei teme, cum ar fi acțiunea forțelor exogene și endogene ca modificatori ai scoarței terestre nu mai tratăm probleme de interes secundar cum ar fi de pildă, din ce se compune un torent, cum se desfășoară acțiunea lui de erodare, ci vom insista numai asupra modificărilor pe care le determină el în scoarța pămîntului. De asemenea, la acțiunea apelor curgătoare nu vom mai insista asupra problemelor privind profilurile sau crearea de bazine prin captare, despre care am vorbit la lecții și ne oprim numai la efectul apelor curgătoare în erodarea scoarței terestre. Important mi se pare pentru lecțiile de sinteză ca elevii să cunoască esența fenomenului iar de elementele de amănunt nu mă slujesc decît pentru a ilustra prin exemple concrete — fără intenția de a le epuiza pe toate — acest fenomen.

★
Aprecierile pe care le-am enumerat aici ni se par demne de reținut, acum cînd lecțiile de sinteză constituie una din problemele de mare actualitate ale școlilor, pentru că ele atrag atenția asupra unui fapt important — acela că dincolo de exigențele generale cărora trebuie să le răspundă acestea, reușita lor presupune și o anumită organizare determinată de specificul fiecărei discipline.

Elevii clasei a XI-a au intrat în perioada sintezelor, care ține aproximativ două săptămîni. În cele mai multe școli, munca se desfășoară acum după un orar anume, cuprinzînd numai obiectele prevăzute pentru examenul de maturitate, cu numărul de ore de care profesorul socotește că are nevoie în fiecare săptămînă pentru a revedea în formă sintetică întreaga materie.

În comisiile metodice, profesorii de specialitate au stabilit împreună o serie de subiecte pentru discuțiile ce au loc la lecțiile de sinteză, au găsit căile de cel mai mare randament în recapitulare. Unii din ei s-au gîndit și la forme prin care să-i obișnuie pe elevi cu sistemul examinării la maturitate, alcătuiînd în acest scop bilete cu subiecte pe care tinerii să le dezvolte liber, cu propriile forțe.

În același timp, pentru elevii claselor a XI-a sînt programate și ore de consultații. În perioada 8-13 iunie, destinată studiului individual, ele se vor intensifica. Formă eficientă pentru a-i ajuta pe elevi să adîncească și să-și precizeze anumite cunoștințe, să umple lacunele pe care le mai au, consultațiile preocupă în această etapă pe mai toți profesorii care predau la clasa a XI-a obiectele ce se cer la examenul de maturitate.

Cum trebuie programate consultațiile? Ce caracter să aibă ele? La ce probleme să ne oprim în explicațiile noastre? Trebuie să fie prezenți toți elevii la consultații? Iată doar cîteva aspecte care îi preocupă pe profesori și pe directorii de școală în etapa aceasta ce ne apropie de zilele în care vom folosi cu intensitate orele de consultații.

★
Orele de consultații sînt puse de către școală la dispoziția ace-

lor elevi care doresc să afle mai mult, să cunoască mai bine o problemă sau alta, să verifice justetea punctelor de vedere. Pentru ca ele să fie frecventate de cît mai mulți tineri este necesar să fie anunțate mai dinainte, să nu coincidă cu alte activități. Un program afișat al consultațiilor este desigur necesar.

„Ce socotiți că ar asigura eficiența acestor ore?” a fost întrebarea cu care ne-am adresat unor cadre didactice și unor conducători de școli.

— În primul rînd — ne-a răspuns unul din interlocutorii noștri — este necesar ca ele să fie bine gîndite mai dinainte. Pentru aceasta nu ar strica dacă am cere elevilor să ne dea cu cîtva timp înainte pe bilețele (care nu este absolut nevoie a fi semnate) — problemele în care doresc lămuriri suplimentare. Sigur că aceasta este o sa-bie cu două tăișuri, deoarece dacă nu vom explica școlarii de ce le cerem aceasta, ei vor crede că nu sîntem atît de pregătiți încît să putem răspunde pe loc la întrebările lor, ceea ce, desigur, ar strîbi prestigiul nostru. Va trebui de aceea să explicăm neapărat elevilor că aceasta se face pentru economia lecției, că profesorul, cunoscînd mai dinainte întrebările, va putea să-și ordoneze mai bine explicațiile, să le cuprindă într-un singur tot și va avea timp să reflecteze mai adînc asupra celor ce are de spus, astfel încît totul să fie cît mai bine ilustrat, într-o formă sintetică și cît mai clară.

Este bine ca atunci cînd se pregătește pentru consultații, profesorul să aleagă întrebările asemănătoare ca și cele care țin de același capitol, pentru ca prin aceeași expunere să poată răspunde unui număr cît mai mare

de elevi. Avem în față un teanc de bilete cu problemele pe care absolvenții unei clase a XI-a le doresc elucidate de către profesorul de specialitate. Alături de întrebări care privesc probleme largi sînt și din acelea care vizează chestiuni mai de amănunt. — întrebări din variate capitole ale programei școlare. Am cerut tovarășului profesor să ne arate cum își va organiza explicațiile, în cursul orei de consultații.

— Studiînd bilețelele — ne-a spus el — am constatat că de fapt sînt trei probleme care necesită discuții mai largi. Fiecare din ele afectează și unele din întrebările cuprinse în celelalte bilete. Voi concepe așadar, în principal, trei expuneri de 15-25 de minute (după nevoie), pe problemele — ca să spun așa — de greutate; pe parcurs, la momentul potrivit, voi da răspunsuri la celelalte întrebări — oprindu-mă mai mult sau mai puțin la ele, în funcție de explicațiile pe care le necesită. Întrebările care nu se leagă în nici un fel cu cele astfel grupate de mine vor primi separat răspuns. În nici un caz nu voi lăsa fără răspuns întrebările elevilor, oricît de simple ar fi ele. Și voi avea grijă ca, fie înainte, fie după ce dau explicațiile cerute, să arăt și întrebările la care am răspuns. Dacă socotesc că în afară de problemele indicate de elevi mai este nevoie și de elucidarea altora (lecțiile de sinteză mă pot orienta foarte bine asupra a ceea ce mai trebuie încă aprofundat) imi voi axa expunerea mea și pe aceste aspecte.

Din discuțiile purtate cu unele cadre didactice am constatat că sînt profesori care obișnuiesc să răspundă la întrebările puse cu prilejul consultațiilor, cu ajutorul elevilor eminenti. Sistemul trebuie folosit cu mult discernămint. Avînd puțin timp la dispoziție și multe probleme mai dificile la care trebuie răspuns este clar că numai profesorul va putea să rezolve totul cu economie de timp, să explice în termenii cei mai clari și mai competenți. Oricît de bun ar fi, elevul nu are nivelul profesorului și pricepearea didactică pentru a putea răspunde succint și clar, cu rigurozitatea științifică cerută. Numai la întrebările foarte simple, care nu au nevoie de explicații prea largi și nu sînt de o subtilitate deosebită, putem folosi pe elevii foarte buni.

După fiecare problemă dezbătută profesorul trebuie să se intereseze dacă a fost înțeles — fie întrebînd direct pe elevi dacă le-a fost totul clar, fie punîndu-le cîteva întrebări în legătură cu chestiunile tratate.

Experiența din anii trecuți arată că în etapa dinaintea examenului de maturitate cei mai mulți candidați sînt tentați să se „închidă în casă” și să învețe și iar să învețe, astfel încît în ziua examenului sînt complet extenuați. La aceasta contribuie și părinții care îi obligă să muncească intens zi și noapte. În perioada dinaintea examenelor foarte puțini tineri lasă cartea ca să vină la școală pentru consultații, pierzînd astfel prilejul de a-și clarifica lucrurile pe care singuri nu le pot elucida. De aceea, este necesar ca acum, în perioada sintezelor, să îndrumăm pe elevi și pe părinți în vederea unei organizări a studiului individual, astfel încît în 6 iunie copiii să fie cu toată materia parcursă și adîncită. Săptămîna care îi desparte de examen să fie rezervată doar pentru o trecere în revistă a problemelor și pentru mai buna precizare a lor cu ajutorul consultațiilor organizate, cu mare atenție, de către școală.

Experiența de chimie în laborator.

I. PETRESCU

Probele practice de control în învățământul agricol

Legătura între discipline

ACTUALITĂȚII

Elevii din întregul învățământ tehnic agricol au încheiat în perioada actuală practica continuă în producție și sînt pregătiți pentru examenele de diplomă prin discuții recapitulative, atît asupra ciclurilor de producție cît mai ales asupra organizării și conducerii muncilor agricole.

În cadrul acestor discuții, cadrele didactice împreună cu reprezentanții întreprinderilor agricole din comisiile pentru îndrumarea și controlul practicii, îi vor pune pe elevi în situația de a munci independent în cadrul unor lucrări curente din planul de producție, pentru care și-au pregătit documentația tehnică în legătură cu importanța economică a culturii respective în cadrul ansamblului producției agricole, cu condițiile pedoclimatice favorabile raionării, cu tehnica și gradul de mecanizare a lucrării, cu problemele de chimizare și combatere a dăunătorilor, cu organizarea și planificarea producției agricole etc.

Fiecare lucrare executată de elevi va fi observată, discutată și notată de către comisie.

Experiența pozitivă acumulată pînă în prezent pe această linie dovedește că esențial în cadrul verificării din această perioadă este să creăm condițiile unei munci cu caracter științific. De exemplu, la sfîrșitul ultimei etape anuale de practică a elevilor din școlile horticoale este bine să cerem viitorilor tehnicieni să vorbească despre ciclul biologic al viței de vie, despre tehnica lucrărilor și a operațiilor tehnice legate de înmugurire — respectiv dezgropatul, legatul, săpatul și mai ales cercuitul etc. Aici vom insista pentru ca elevul respectiv să lege, în mod științific, de practică cunoștințele botanice despre înmugurire și fiziologia mugurelui la plante, despre rolul mugurilor în dezvoltarea ulterioară a florilor și plantelor, în lumina indicației de bază a specialiștilor potrivit căreia cel mai important element, determinant în asigurarea unor recolte mari, este asigurarea efectuării tuturor lucrărilor în condiții optime, care să satisfacă în gradul cel mai înalt cerințele biologice ale plantelor respective.

Am constatat în trecut că, în unele cazuri, elevii nu puteau urmări și explica operațiile tehnologice în mod sistematic, pe capitole și pe cicluri, sau făceau serioase confuzii. Astfel, voind să arate fenofazele viței de vie, o elevă le-a confundat cu condițiile de viață (clima, condiții pedologice etc.). De asemenea, întrucît nu își pot sistematiza observațiile efectuate într-o perioadă mai îndelungată privind anumite trăsături biologice ale plantelor în anumite faze de dezvoltare, unii elevi au tendința să apeleze numai la cunoștințele teoretice. Iată de ce socotim necesar ca acum, în perioada care precede examenele de diplomă, cadrele didactice să insiste în mod special asupra acestor lucrări ale pregătirii elevilor.

Izvorul unor asemenea deficiențe considerăm că îl constituie ponderea insuficientă acordată aplicațiilor practice în legătură cu predarea anumitor capi-

tole și lecții. Se poate obiecta, pentru unele cazuri (de pildă la probleme privind selecția și protecția plantelor), că în perioada în care lecția s-a realizat, profesorul nu avea posibilitatea să demonstreze practic aceste cunoștințe. Dar am constatat că nici în cadrul practicii continue, unii profesori, ingineri, maiștri sau tehnicieni, nu au atras atenția elevilor asupra problemelor dezvoltării plantelor, mai ales în legătură cu capitolele la care nu au fost efectuate demonstrații chiar în momentul predării.

Este bine ca acum, cu prilejul recapitulării cunoștințelor în practică, să punem un special accent asupra unor asemenea probleme, revenind la ele prin noi aplicații practice. Desigur că acolo unde recapitulările s-au realizat în mod sistematic, pe capitole, trimestrial, anual sau la sfîrșitul ciclurilor teoretice și practice de școală, elevii vor reuși în cele mai bune condiții să utilizeze toate cunoștințele tehnice în sprijinul producției.

În perioada practicii, elevii trebuie să-și continue preocupările privind studiul teoretic, căci altfel, după un anumit timp, încep să întîmpine greutăți în orientarea asupra problemelor producției. Se impune deci ca, în discuțiile de pregătire a examenelor ce au loc în această perioadă, profesorii să pună un accent deosebit asupra problemelor științifice, în scopul sudării observațiilor din timpul practicii, de ceea ce cunosc elevii de la lecțiile teoretice.

Am întîlnit cazuri destul de numeroase cînd elevii, puși în fața unor probleme generale cu caracter tehnico-economic, se descurcau mai greu, nu cunoșteau unde și cum să aplice anumite cunoștințe și ce anume să selecționeze din ele. Cauza unor asemenea deficiențe o constituie faptul că, cei ce răspund de îndrumarea și conducerea practicii nu motivează întotdeauna cunoștințele și acțiunile practice ale elevilor pe baza corelării științei respective cu științele sociale. Este o sarcină primordială a comisiilor pentru verificarea acestor cunoștințe și mai ales a profesorului de specialitate, de a nu-l lăsa pe elevi să se limiteze în răspunsuri la unele aspecte înguste — teoretice sau practice —, ci de a purta discuții cit mai largi asupra problemelor practicii în producție, obișnuindu-i pe tineri să sistematizeze ceea ce cunosc și să integreze în dezbaterile problemelor aspectele economice.

Cuprinzînd în cadrul discuțiilor de încheiere a practicii asemenea probleme, care se referă direct la volumul cunoștințelor și la gradul de calificare profesională a viitorilor absolvenți, vom putea face o caracterizare cuprinzătoare a componentelor pregătirii lor ca viitori tehnicieni ai agriculturii noastre socialiste în plină înflorire.

DIMITRIE D. ROMAN
cercetător principal la Institutul
de științe pedagogice-București

În cadrul orelor de consultație pentru examenul de maturitate o problemă importantă o constituie întărirea corelației între diferite obiecte, mai ales în domeniul în care cunoștințele predate în timpul anului au fost decalate și corelația nu s-a putut stabili imediat. La bazele marxism-leninismului, de pildă, cînd s-a predat materialitatea lumii, lămurindu-se printre altele mișcarea ca formă de existență a materiei, elevii au întîmpinat dificultăți suplimentare datorită faptului că, la începutul anului școlar în clasa a XI-a, ei nu posedau încă suficiente cunoștințe de fizică. Acum, la sfîrșitul anului, elevii posedă însă aceste cunoștințe dar, din păcate, profesorii de fizică neglijează uneori adîncirea interpretării filozofice a legilor naturii. Astfel se explică faptul că la examenul de maturitate o parte din elevi nu minuesc cu siguranță noțiunile filozofice și nu pot să le explice cu ajutorul cunoștințelor însușite la științe-

le naturii. În această ordine de idei trebuie în special atrasă atenția asupra structurii cîmpului electromagnetic, care nu reprezintă altceva decît o altă formă a materiei constituită din fotoni și posedînd, după ipoteza lui Einstein, o forță de energie bine determinată. Trebuie atrasă atenția asupra expresiei „defect de masă” nu tocmai fericit aleasă în sensul că legătura dintre masă și energie nu trebuie în nici un caz înțeleasă în sensul dispariției materiei. Se va preciza că ceea ce a dispărut este numai înțelesul clasic al noțiunii newtoniene de masă. Credem de asemenea că profesorii de fizică trebuie să conlucreze strîns cu profesorul de științe sociale, pentru a adînci și mai mult în această perioadă, educația materialist-dialectică a elevilor, bazată pe cunoașterea legilor naturii.

prof.
ALEXANDRU IOSIF MATHE
Școala medie Simleul Silvaniei

Notele finale

Cînd am intrat în biroul tovarășului director, discuția era în toi:

— Bine, dragă, ce pot să-ți fac? Uite pe trimestrul I ai media 3 la matematică, pe al doilea ai tot 3. Acum pe trimestrul al treilea ai luat la răspuns un 4 și un 3, iar la teză 4. Cum crezi că ai putea promova?

— Dar tovarășa profesoară mi-a promis că mă va trece.

— Cum? Nu vād cum!

— Mi-a spus că mă va asculta de mai multe ori în zilele acestea și dacă voi lua numai note mari am șanse să trec.

— Dar dacă tu, în tot anul, nu ai putut

să iei măcar o dată un cinci, acum crezi că ai să poți lua de aici înainte numai note mari?

Mai ales că sîntem în perioada recapitulărilor finale, cînd vrînd-ne vrînd te întîlnești la tot pasul cu probleme pe care nu ți le-ai însușit la timpul respectiv. Cum vei putea să le înveți peste noapte pe toate?

O soluție a existat totuși: profesoara a lăsat subit exigența la o parte și a întrebă pe elevă numai chestiuni simple, intervenind, pentru a o ajuta, la tot pasul. Așa că notele 3 și 4 de la răspuns și din teză s-au completat cu trei de opt, luați

unul după altul în interval de șase zile, tocmai bine ca eleva să poată promova.

Intimplarea ne-a îndemnat să deschidem cîteva cataloage în mai multe școli și ne-a fost dat să constatăm destule situații similare — adică școlari care în tot anul și chiar în trimestrul III au învățat numai de note sub 5, prin minune, în ultimele zile de școală au primit multe note, și numai mari, ca să promoveze la rînd cu ceilalți.

„Salvatorii” de genul acesta sînt convinși oare, în adevăr, că fac un bine elevului?

A. C.

Mobilizare la muncă intensă

Plecînd de la faptul că activitatea politico-organizatorică a organizațiilor sindicale din învățământ trebuie să se îndrepte în primul rînd spre obiectivul central — calitatea procesului instructiv-educativ — comitetul sindicatului învățământ din orașul Craiova a stabilit un plan special de muncă pentru această etapă finală a anului școlar. Pe primul plan în activitatea organizațiilor sindicale se află preocuparea de a asigura desfășurarea în condiții bune a recapitulării finale și pregătirea elevilor pentru examene. Organizatorii de grupă sindicală au fost instruiți în legătură cu modul cum trebuie să muncească în această perioadă pentru a nu se ajunge la paralelism în activitate.

Spre a da posibilitatea cadrelor didactice să se pregătească cît mai temeinic pentru lecțiile de recapitulare, comitetul sindicatului a alcătuit un tabel bibliografic cu lucrările care tratează tema recapitulării. Acest tabel a fost trimis tuturor organizațiilor sindicale, iar organizatorii de grupă au popularizat aceste lucrări în rîndul cadrelor didactice.

În același scop, biblioteca sindicatului învățământ a organizat un „colț cu lucrări” care se referă la problema recapitulării.

În dorința de a veni și mai mult în sprijinul cadrelor didactice în această etapă de muncă, s-a alcătuit un documentar cu planuri de lecții de recapitulare finală, întocmite de cadre didactice cu o bună pregătire profesională și cu bogată experiență în învățământ, care vor servi ca material orientativ. În unele școli, așa cum sînt școlile de 8 ani nr. 1, nr. 2, nr. 3, nr. 10, nr. 12, nr. 18, s-au organizat discuții pe tema recapitulării finale și se confecționează material didactic pentru a-l folosi în această etapă de muncă.

Organizațiile sindicale mobilizează pe membrii de sindicat să participe activ și creator la întreaga muncă pe care o presupune încheierea cu bune rezultate a anului școlar.

STEFAN ION
președintele Comitetului
sindicatului învățământ
din Craiova

Lecție practică de altoire a viței de vie la centrul școlar agricol din Brăila.

ÎN ÎNTÎMPINAREA LECTURILOR PEDAGOGICE

Sesiunea lecturilor pedagogice din acest an a antrenat un mare număr de învățători și profesori, care s-au înscris să prezinte comunicări privind experiența muncii lor în școală sau rezultatele unor cercetări legate de procesul de învățare.

Orientarea generală a lucrărilor trebuie să constituie cercetarea concretă, datele realității, singurele care pot dezvălui adevăratele probleme ce se cer rezolvate și singurele pe care se pot baza concluzii științifice solide.

Publicăm un articol care prezintă problemele ce-și propune să trateze, în lucrarea sa pentru lecturile pedagogice, un cercetător al Institutului de științe pedagogice. Considerăm că publicarea lui ar putea veni într-o măsură în ajutorul celor care pregătesc acum lucrările lor pentru apropiata sesiune.

Semnificația notelor pentru elevii mici

La prima vedere, se pare că nota constituie unul din motivele cele mai puternice ale activității școlare. O cercetare mai analitică ne arată însă că nota are semnificații multiple pentru elevii diverselor clase, ca și pentru fiecare elev în parte, constituind, nu un motiv al activității de învățare, ci un factor condițional de bază, care generează motive — scopuri ale învățării.

Afirmația noastră se bazează pe datele unor discuții individuale și dintr-o anchetă cuprinzând 400 de subiecți, din clasele I—IV, date care formează un cadru de probleme, ce presupun o rezolvare practică imediată în școală.

În general, când se vorbește de rolul notelor în școală, se privește din punctul de vedere al profesorului care urmărește și sancționează rezultatele la învățătură și disciplină, nota reprezentând mai ales criteriul promovării elevilor care îndeplinesc sarcinile școlare și respectă normele de conduită școlară.

Pe noi ne-a interesat punctul de vedere al elevului care este notat și efectul pe care îl produce nota asupra formării atitudinii acestuia față de învățătură.

Din noianul de date înregistrate, vom prezenta, în limitele îngăduite de spațiul de care dispunem, numai unele aspecte ale problemei și anume:

I. nota în semnificația ei globală, de sancționare a rezultatelor activității de învățare;

II. nota ca mediator al relațiilor copii-părinți;

III. nota — criteriu de apreciere a indivizilor dintr-un colectiv și normă de acordare a unor roluri în colectiv;

IV. funcția reală a notei în desfășurarea activităților de învățare.

I. Încă în perioada preșcolară, copiii sînt informați din mediul social în care se dezvoltă că la școală se pun note „dacă înveți și dacă ești cuminte”. Cu aceste reprezentări obținute pe calea informației copilului tinde să se integreze în situația de școlar, să-și concretizeze dorința de a obține note bune și a fi un bun școlar. Pentru el nota constituie aprecierea globală a activității de învățare, răsplată efortului de a îndeplini activitățile executorii. Selecționînd relațiile elevilor în această privință pe tipuri de răspunsuri considerate după frecvența lor, am obținut date care ne arată că în clasele I—III elevii sînt preocupați de notele obținute. Urmaresc în procent de 100 la sută. Înțelesul notării este exprimat, în esență, la același nivel: „Notele se dau dacă știi sau nu știi... înseamnă măsura străduințelor mele... îmi arată cât am învățat, cum am învățat și cit pot”. În clasa a IV-a elevii nu mai relatează în prim plan această semnificație globală a notei, chiar dacă exprimă generalizat noțiunea de notă: „Notele sînt un fel de rezultat al muncii elevului” (100 la sută). Considerăm important însă, faptul că este sesizată esența noțiunii: „Notele se dau pentru cunoștințele pe care le-ai dobîndit învățînd” (46 la sută).

Desprindem de aici o primă concluzie practică, și anume, că în școală trebuie să existe preocuparea de a-i face pe elevii nu numai să-și propună scopul însușirii cunoștințelor transmise, ci să aibă în vedere și efectul însușirii și asimilării constanțe a acelor cu-

noștințe care devin bunuri ale personalității și care dezvoltă capacitatea de a interpreta realitatea conform unei concepții despre lume și viață. Procentul de 46 la sută ne îndreptățește să presupunem că o acțiune sistematică dusă în acest sens poate condiționa capacitatea elevilor din clasele I—IV de a fi conștienți de sensul învățării în școală.

O astfel de direcționare a semnificației notelor în școală, deschide și calea apariției intereselor de cunoaștere care, așa cum se știe, determină, în mare măsură, calitatea activității de învățare. Căci atîta vreme cît semnificația notelor, nu capătă o asemenea profunzime, chiar dacă va avea un efect dinamic, determinîndu-l pe elev să-și propună în mod conștient scopul de a trece clasa, ori să se străduiască să dea răspunsurile cerute de profesor pentru o notă bună, notarea nu-l ajută pe elev să caute și căile de însușire a cunoștințelor transmise pentru a-și realiza un stil de muncă intelectuală propriu și nici să înțeleagă că înșușirea și transmiterea neîntreruptă a unor cunoștințe este necesară.

II. O altă semnificație a notelor pentru elevi este aceea de a stabili, prin intermediul acestora, un anumit tip de relații între ei și părinți. Evoluția acestei semnificații este clară: de la trebuința de a avea aprobarea și lauda părinților și obținerea unor avantaje materiale, la sentimentul de recunoștință, respect, reversibilitate afectivă etc. Exprimată în procente și tipuri de răspunsuri, datele sînt acestea: 100 la sută pentru cl. I („Vreau să iau note mari căci am văzut că se bucură părinții și mă iubesc... îmi cumpără un cadou... mă ceartă și mă pedepsesc pentru notele rele”), 82 la sută pentru cl. II („Mi-a spus mama să fiu prima ca să se mîndrească cu mine... învăț să trec clasa ca să nu se supere părinții”), 62 la sută pentru cl. III („Lupt pentru note ca să se bucure părinții”), 62 la sută pentru cl. IV („Învăț să iau note bune să trec clasa, să răsplătesc grija și munca părinților pentru mine”).

Chiar cu imperfecțiunile cunoscute ale felului cum unii părinți îi stimulează pe copii să învețe, autoritatea familială este un factor condițional de care trebuie să ținem seama în înregistrarea constelației de motivări pentru care copilul învață. În colaborarea școlii cu familia rămîne să se sublinieze necesitatea ca și părinții să insiste asupra semnificației reale a notelor deoarece, de obicei, aceștia controlează rezultatele ca atare și mai puțin creșterile de ordin intelectual, afectiv și moral, adică efectul învățării în școală.

III. Pentru elevi, nota mai înseamnă și unitatea de măsură după care își apreciază colegii sau este apreciat de aceștia, atît pentru felul cum își însușește cunoștințele, cît și pentru atitudinea față de școală.

În general, sancționarea prin notă constituie criteriul de triere a acțiunilor individuale și colective. Plecînd de la aprecierea celor care îi dirijează dezvoltarea, copilul ajunge la autoapreciere și aprecierea critică, principială, a faptelor sale și ale altora. Tocmai acest aspect educativ al notării activității școlare impune grija

deosebită a cadrelor didactice pentru modul cum acordă notele și mai ales cum reușesc să-i facă pe elevi să înțeleagă de ce au fost sancționați cu o notă sau alta. Semnificația notelor pentru elev, ca apreciere individuală față de un colectiv dat, ne arată că, în general, copilul tinde să se pună în acord cu grupul social respectiv, exprimînd nevoia de aprobare, de competiție și evidențiere, de împlinire, dorința de a obține avantajele succesului etc. Iată răspunsurile pe baza cărora facem aceste aprecieri: „Învăț să iau premii, să mă laude tov. profesor... să nu rămîn repetent... mi-e rușine de copii... dacă întrebă care sînt elevi buni să zică de mine... să întrec pe x, y, z... vreau să iau note bune pentru că numai cei care iau note bune sînt făcuți «pionieri»” (74 la sută pentru cl. I — 64 la sută pentru cl. II). Un stadiu superior de înțelegere a semnificației respective îl prezintă clasele III—IV, unde raportul eu-colectiv este mai complex și se îndreaptă spre criterii de ordin superior: „Nota mă ajută să știu cum sînt față de colegii din clasă și cum este clasa mea față de altele... e o cinste pentru mine față de ceilalți colegi dacă sînt evidențiat... doresc note bune ca să cînstesc cravata de pionier... mi-e rușine de tovarășul profesor și de colegii mai buni ca mine” (92 la sută pentru cl. III — 96 la sută pentru cl. IV).

Dacă prima semnificație a notării în școală ar fi înțeleasă așa cum arătăm, și semnificația notei pentru raportul eu-colectiv ar avea o importanță mai mare. Prezența personală față de sine, sau nivelul exigențelor autoimpuse sînt, desigur, tot social condiționate. Este cunoscut faptul că elevii care obțin un timp anumite rezultate care le asigură aprecierea corespunzătoare se străduiesc în continuare să mențină aprecierea respectivă cînd aceasta este bună; dacă însă aprecierea exprimă un nivel necorespunzător cerințelor școlare, iar pentru elevi nu există altă motivare decît notele tendința de îmbogățire a notației școlare este foarte puțin marcată și într-un caz și în altul, aprecierea rezultatelor în sine prezintă pericolul formării spiritului de apreciere și autoapreciere pe criterii care nu corespund esenței fenomenului de învățare și anume cel formativ-educativ.

IV. Apreciem ca cea mai importantă problemă pe care o evidențiază datele noastre asupra semnificației notării în școală pentru elev ceea ce am numit, convențional, funcțiile notei. După părerea noastră, acest aspect al notării ar trebui accentuat, întregit, urmărit în mod conștient atît de profesor cît și de elev. Abia acest aspect al notării constituie un mijloc de reglare eficientă a activității de învățare, de apreciere conștientă a posibilităților individuale și de stabilire a unor nivele de exigențe corespunzătoare, în acord cu cerințele școlii, prin mijlocirea căilor și procedeelelor proprii. Dintre funcțiile notei care sînt la început aflate și sesizate de elev, enumerăm cîteva:

a) Nota — criteriu de autoafirmare: „Cînd primesc o notă rea învăț mai bine ca să mă îndrept și să mă laude tov. profesor... să mă facă și pe mine pionier... notele

Lecție la clasa a IV-a

mari mă fac să am ambiție să le iau mereu așa, ca să mă iubească tovarășul profesor și colegii” (24 la sută pentru cl. I — 64 la sută pentru cl. II — 75 la sută pentru cl. III — 79 la sută pentru cl. IV.)

b) Nota — criteriu de reglare a efortului de distribuire a energiei: „Am văzut că dacă învăț mai mult iau notă bună (18 la sută cl. I)... în ziua în care iau notă mică la o materie învăț întîi la aceea” (21 la sută cl. II). Din cl. a III-a vedem cum nota poate să-l ajute pe elev să facă distincție între memorare și înțelegere: „După notă văd dacă prind repede ce-mi spune în clasă, ori dacă știu fiindcă am învățat mult acasă” (52 la sută cl. III — 67 la sută cl. IV). Acest lucru trebuie accentuat prin motivarea notelor.

c) Aprecierea prin notă drept criteriu de autodeterminare și autoapreciere a posibilităților, acordarea lor cu normele muncii de învățare: „Cînd am luat notă mică n-am zis nimic pentru că a fost adevărat... am depășit liniuțele și nu este voie... am legat greșit literele (32 la sută cl. I)... îmi dă notă rea cînd am ceva de învățat pe dinafară... acolo merge greu... dacă mă gîndesc la altceva în timpul orei și mă întreabă tov. profesor, nu știu și-mi pune notă rea” (42 la sută cl. II — 48 la sută cl. III — 53 la sută cl. IV).

d) Nota — ca acceptor al acțiunii: „Vreau să-mi pună mereu note căci numai după ele știu dacă am făcut bine” (89 la sută cl. I)... dacă într-o problemă știu ce operații să fac, adică dacă ai judecat bine dar ai greșit operațiile, îți pune notă mai bună decît dacă știi să faci socoteli dar nu știi să judeci ce trebuie să faci” (64 la sută cl. II — 67 la sută cl. III — 67 la sută cl. IV)

e) Nota — criteriu de autoeducare: „Cînd am văzut că iau note mici am încercat și cum este mai bine (18 la sută cl. I — ...îmi pune notă rea dacă nu spun despre ce este vorba într-o lecție cu cuvintele mele... dacă n-am fost atîntă încerc să mă concentrez mai mult (62 la sută cl. II) ... am dovada că pot unele lu-

cruri și altele nu, așa că mă străduiesc să înlătur lipsurile (64 la sută cl. III) ...vreau să-mi pună notă pe ce am învățat și nu mă supăr dacă iau notă rea pe drept căci arată ce n-am făcut bine” (74 la sută cl. IV)

Vedem dar că nota ar trebui să fie, în primul rînd, factorul prin care copilul să poată stabili raportul cel mai corespunzător dintre posibilitățile sale și exigențe. Prin mijlocirea notei, atunci cînd este acordată științific și motivată pentru ca copilul să înțeleagă ce s-a apreciat și ce nu, elevul confruntă diferitele rezultate cu normele stabilite. Pe această bază sînt regulate conștient diversele procese psihice, adică se elaborează o schemă funcțională care reflectă, în ultimă instanță, structura activității. Ajuns la acest nivel, se poate considera că elevul poate să desfășoare o reală activitate independentă, cunoscînd măsura posibilităților sale și a procedeelelor intelectuale prin care poate realiza scopurile propuse.

Subliniem, încă o dată, că din semnificațiile pe care le are nota pentru elevii claselor cercetate de noi, cadrele didactice trebuie să orienteze urmărirea principalelor funcții ale notei (care sînt mai numeroase decît cele prezentate aici) și determinarea unei aprecieri conștiente de către elevi a acestor funcții pe căile cunoscute din practica școlară și din lucrările de specialitate care se ocupă de notarea activității de învățare.

În același timp, este necesar, ca fiecare profesor să întreprindă discuții și anchete, pentru a se informa care sînt opiniile elevilor despre felul cum sînt notați, ce semnificații au notele pentru elevii clasei pe care o conduc, pentru ca, pe o bază reală, să poată orienta atenția elevilor către acele aspecte ale notării care generează interesele cognitive, spiritul de inițiativă și independență, autoeducarea și autodeterminarea posibilităților reale.

MARIA VOICU
cercetător principal
la Institutul de științe pedagogice

PROGRAMA

de marxism-leninism pentru examenele de definitivat

(educatoare, învățători și profesori — sesiunea iulie 1964)

1. — MARXISM-LENINISMUL, TEORIA REVOLUȚIONARĂ A CLASEI MUNCITOARE.

— Condițiile istorice ale apariției marxismului.
— Obiectul științei marxist-leniniste.
— Izvoarele și părțile constitutive ale marxism-leninismului.
— Marxism-leninismul, teoria revoluționară a clasei muncitoare.
— Caracterul revoluționar, combativ și creator al teoriei marxist-leniniste.
— Marxism-leninismul, baza teoretică a politicii P.M.R.

2. — MATERIALISMUL DIALECTIC ȘI MATERIALISMUL ISTORIC — SINGURA CONCEPȚIE ȘTIINȚIFICĂ DESPRE LUME — FUNDAMENTUL TEORETIC AL COMUNISMULUI.

— Filozofia — concepție generală despre lume. Problema fundamentală a filozofiei, Materialismul și Idealismul, două linii fundamentale opuse în filozofie.
— Esența revoluției săvârșită de marxism în filozofie.
— Unitatea indisolubilă dintre teoria materialistă și metoda dialectică.
— Materialismul istoric, știința celor mai generale legi ale dezvoltării societății.
— Caracterul creator al filozofiei marxiste.

3. — ÎNVĂȚĂTURA MARXIST-LENINISTĂ DESPRE PARTIDUL REVOLUȚIONAR AL CLASEI MUNCITOARE.

— Necesitatea creării partidului marxist-leninist al clasei muncitoare.
— Rolul partidului clasei muncitoare în organizarea și conducerea luptei clasei muncitoare pentru răsturnarea capitalismului și făurirea societății comuniste.
— Centralismul democratic, principiul fundamental de organizare a partidului clasei muncitoare.
— P.M.R., partid marxist-leninist, forța conducătoare a poporului în opera de construire a socialismului în patria noastră.

4. — CRIZA GENERALĂ A CAPITALISMULUI

— Ce este criza generală a capitalismului. Manifestările crizei generale a capitalismului în etapa actuală.

5. — ÎNVĂȚĂTURA MARXIST-LENINISTĂ DESPRE REVOLUȚIA SOCIALISTĂ.

— Ce se înțelege prin revoluție socialistă. Revoluția socialistă.
— Rolul alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare în revoluția socialistă.
— Declarația Comitetului Central al P.M.R. din aprilie 1964, despre căile de desfășurare a revoluției socialiste.
— Partidul Comunist Român, inițiatorul, organizatorul și conducătorul insurecției armate victorioase din august 1944.
— Insurecția armată din august 1944, începutul revoluției populare în țara noastră. Desfășurarea revoluției populare.
— P.M.R., forța conducătoare în desfășurarea și desăvârșirea sarcinilor revoluției socialiste.

6. — ÎNVĂȚĂTURA MARXIST-LENINISTĂ DESPRE DICTATURA PROLETARIATULUI, STATUL DE DEMOCRATIE POPULARĂ — FORMĂ A DICTATURII PROLETARIATULUI.

— Ce este dictatura proletariatuului.
— Sarcinile statului de dictatură a proletariatuului.
— R.P.R., stat al dictaturii proletariatuului.
— Rolul statului nostru democrat-popular în desăvârșirea construirii socialismului, în dezvoltarea economiei, științei și culturii.
— Rolul conducător al P.M.R. în statul nostru democrat-popular

7. — VICTORIA SOCIALISMULUI ÎN ȚARA NOASTRĂ.

— Congresul al III-lea al P.M.R. despre victoria socialismului în țara noastră.

— Succesele obținute de poporul nostru sub conducerea P.M.R. în domeniul industrializării socialiste. Dezvoltarea industriei în etapa desăvârșirii construcției socialiste. Introducerea tehnicii noi în toate ramurile economiei și aplicarea în practică a cuceririlor științei moderne.
— Încheierea colectivizării agriculturii. Dezvoltarea multilaterală și intensivă a agriculturii socialiste. Dezvoltarea alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare în etapa actuală.
— Clasele sociale existente în țara noastră în etapa actuală. Clasa muncitoare și rolul ei conducător, clasa țărănimii colectivistice. Formarea intelectualității noi, socialiste.

8. — PROPRIETATEA SOCIALISTĂ A SUPRA MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE — BAZA RELAȚIILOR DE PRODUCȚIE SOCIALISTE.

— Relațiile de producție în socialism. Superioritatea lor față de relațiile de producție capitaliste.
— Formarea proprietății socialiste. Cele două forme ale proprietății socialiste: proprietatea de stat și proprietatea cooperatist-colectivistă. Asemănările și deosebiriile dintre ele.
— Necesitatea apărării și întăririi proprietății socialiste.

9. — SCOPUL PRODUCȚIEI SOCIALE ÎN SOCIALISM.

— Ridicarea continuă a bunăstării oamenilor muncii — scopul producției sociale în socialism.
— Preocuparea permanentă a partidului și guvernului pentru dezvoltarea producției socialiste, pentru creșterea continuă a nivelului de trai al celor ce muncesc.

10. — MUNCA SOCIALĂ ȘI PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN SOCIALISM.

— Caracterul muncii în socialism. Noua atitudine față de muncă. Dreptul la muncă și îndatorirea de a munci. Disciplina socialistă a muncii.
— Ce se înțelege prin productivitatea muncii și căile de creștere a acesteia în socialism.
— Progresul tehnic, factor de bază al sporirii productivității muncii.

11. — ÎNVĂȚĂTURA MARXIST-LENINISTĂ DESPRE PROBLEMA NAȚIONALĂ ȘI NAȚIONAL-COLONIALĂ. REZOLVAREA MARXIST-LENINISTĂ A PROBLEMEI NAȚIONALE ÎN R.P.R.

— Marxism-leninismul despre națiune. Condițiile istorice ale apariției națiunii. Apariția mișcării naționale și național-coloniale.
— Programul marxist-leninist de rezolvare a problemei naționale.
— Rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale în R.P.R.
— Mișcarea de eliberare națională a popoarelor — parte integrantă a procesului revoluționar mondial. Rolul mișcării de eliberare națională în cadrul procesului revoluționar mondial.

12. — ÎNVĂȚĂTURA MARXIST-LENINISTĂ DESPRE PATRIE ȘI PATRIOTISM.

— Ce se înțelege prin patrie și patriotism.
— Patriotismul socialist.
— Cum se manifestă patriotismul socialist al oamenilor muncii în construcția socialismului.
— Unitatea indisolubilă dintre patriotismul socialist și internaționalismul proletar.
— Rolul școlii și al cadrelor didactice în educarea elevilor în spiritul patriotismului socialist.

13. — REVOLUȚIA CULTURALĂ — PARTE INTEGRANTĂ A REVOLUȚIEI SOCIALISTE. POLITICA P.M.R. DE ÎNFĂPTUIRE A REVOLUȚIEI CULTURALE ÎN ȚARA NOASTRĂ.

— Revoluția culturală — lege generală a construirii socialismului. Esența și sarcinile revoluției culturale.

— Politica P.M.R. de desfășurare a revoluției culturale în țara noastră.
— Trăsăturile noii culturi socialiste. Leninismul despre moștenirea culturală. Caracterul de clasă al culturii.
— Formarea noii intelectualități — sarcină importantă a revoluției culturale.
— Succesele politicii P.M.R. de desfășurare a revoluției culturale.
— Sarcinile cadrelor didactice în formarea conștiinței socialiste a elevilor.

14. — SISTEMUL MONDIAL SOCIALIST, FACTOR DETERMINANT AL DEZVOLTĂRII ISTORICE.

— Apariția și dezvoltarea sistemului mondial socialist — proces logic al dezvoltării societății.
— Trăsăturile fundamentale ale sistemului mondial socialist.
— Ritmul rapid de dezvoltare a economiei și culturii țărilor socialiste. Creșterea ponderii sistemului mondial socialist în producția industrială mondială.
— Transformarea sistemului mondial socialist în factorul hotărâtor al dezvoltării societății omenești — principala trăsătură distinctivă a timpurilor noastre.
— Declarația C.C. al P.M.R. din aprilie 1964 despre principiile care stau la baza relațiilor de tip nou dintre țările socialiste, despre natura relațiilor de colaborare economică dintre toate țările socialiste, despre sarcinile și rolul C.A.E.R. (Consiliul de ajutor economic reciproc).

15. — ÎNVĂȚĂTURA MARXIST-LENINISTĂ DESPRE RĂZBOI ȘI PACE. POSIBILITATEA PREÎNTÂMPINĂRII RĂZBOIULUI MONDIAL ÎN EPOCA ACTUALĂ.

— Cauzele și caracterul războaielor în imperialism.
— Posibilitatea preîntâmpinării războiului mondial în epoca actuală.
— Principiul leninist al coexistenței pașnice între țările cu sisteme sociale diferite.
— Dezarmarea generală și totală, obiectiv important al luptei pentru pace.

— Declarația C.C. al P.M.R. din aprilie 1964, despre politica externă a R.P.R.

BIBLIOGRAFIE

- K. Marx și Fr. Engels — Manifestul Partidului Comunist în Marx-Engels, Opere alese vol. II, ed. 1955.
K. Marx — Prefață la cartea „Contribuții la critica economiei politice” în K. Marx-Fr. Engels. Opere alese, vol. I, ed. 1955.
K. Marx — Critica programului de la Gotha — în K. Marx și Engels. Opere alese, vol. II ed. 1955.
V. I. Lenin — Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului. Opere vol. 19.
V. I. Lenin — Falimentul internaționalei a II-a în Opere, vol. 21.
V. I. Lenin — Imperialismul — stadiul cel mai înalt al capitalismului în Opere, vol. 22, ediția 1952, pag. 261 ; 278—280 ; 293—299.
V. I. Lenin — Despre stat, în Opere, vol. 29.
V. I. Lenin — Statul și revoluția, în Opere, vol. 25, pag. 297—388 ; 452—467.
V. I. Lenin — Sarcinile imediate ale Puterii Sovietice, în Opere, vol. 27.
V. I. Lenin — Despre cooperare în Opere alese, vol. II.
••• — Declarația consfățirii reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești care a avut loc la Moscova în noiembrie 1960.
••• — Rezoluția plenarei C.C. al P.M.R. din 3—5 martie 1949.
••• — Declarație cu privire la poziția P.M.R. în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale, adoptată de plenara largită a C.C. al P.M.R. din aprilie 1964.
Ch. Gheorghiu-Dej — Raportul C.C. al P.M.R. — prezentat la cel de al III-lea Congres al partidului.
Ch. Gheorghiu-Dej — Raport prezentat la sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale din aprilie 1962.
Ch. Gheorghiu-Dej — Cuvântare rostită la Conferința organizației București a P.M.R. — februarie 1964.

★
Acestea sînt indicații de bibliografie minimă. Se recomandă cadrelor didactice să studieze articolele care apar în presa de partid — „Scinteia”, „Lupta de clasă” — și materiale care apar în Editura Politică.

Recapitulind o temă de optică — în laboratorul de fizică al Școlii medii nr. 2 din orașul Bacău.

Impresii despre țara noastră

De curind, tovarășul Wolfgang Kurth, redactorul șef al gazetei „Deutsche Lehrerzeitung” din R. D. Germană, a făcut o vizită în țara noastră. Înainte de plecare el ne-a relatat câteva din impresiile cu care pleacă din Republica Populară Română.

„Citiseam și auzisem multe lucruri — ne-a spus tov. Wolfgang Kurth — cu privire la frumusețea și bogățiile Republicii Populare Române. Dar când am văzut cu proprii ochi armonia estetică a reliefului țării noastre, variată bogăția, sint în stare să le înțeleg și să le apreciez încă și mai bine. Toate aceste bogății se conving pe deplin în noua și uriașă bogăție pe care a dăruit-o România, orânduirea socialistă. Mi-am putut da seama continuu, în tot timpul vizitei mele, că poporul de aici are ca țel primordial socialismul și că prin fiecare acțiune se străduiește să-l desăvârșască.”

Tov. Kurth s-a referit apoi la ritmul și amploarea construcțiilor de locuințe care l-au impresionat în mod deosebit. Am văzut președinți — spune el — clădiri moderne spațioase, atit blocuri de locuințe cit și obiective industriale și construcții social-culturale.

Ca pedagog, ca ziarist — își reamintește în continuare impresiile oaspetelui din R. D. Germană — am căutat să cunoșc omenia muncă pentru formarea lor morală, intelectuală, fizică. Am vizitat școli din Capitala țării și școli satești, purtând discuții apropiate cu cadrele didactice. Am stat de vorbă cu muncitorii petroliști pe Valea Prahovei. HĂRNICIE ȘI ENTUZIASM — iată cuvintele prin care aș încerca să sintetizez im-

presiile care mi-au rămas în urma acestor vizite și discuții. Desigur că acestea sînt principalele elemente dinamice care au determinat succesul în toate secțiile construcției socialiste din Republica Populară Română — în industrie, în agricultură, pe tărîm social-cultural.”

„Țin să remarc — ne-a spus el în aceeași ordine de idei — rivna și priceperea pe care le arată profesorii și învățătorii pe linia stimulării dragostei elevilor pentru învățatură și a susținerii efortului lor de a-și ridica necontenit nivelul cunoștințelor. Aceste probleme și aspecte interesează în largă măsură și cadrele noastre didactice, care sînt angajate cu același entuziasm într-o activitate creatoare pe linia educării comuniste a tinerei generații.”

„Este pe deplin îndreptățit — a spus în încheiere tov. Wolfgang Kurth — sentimentul mîndriei pe care îl încearcă românii pentru bogățiile și frumusețile patriei lor, pentru tezaurele și tradițiile lor culturale și istorice, pentru marile înfăptuiri din anii regimului democrat-popular.”

„Plec înapoi în Republica Democrată Germană îmbogățit nu numai cu impresii de neuitat, ci și cu roadele experienței înaintații a școlii românești în domeniul dezvoltării dragostei elevilor pentru învățatură și muncă și al cercetărilor creatoare desfășurate de cadrele didactice pentru perfecționarea procesului instructiv-educativ.”

Voi căuta să împărtășesc, cit mai larg învățătorilor și profesorilor din țara mea tot ceea ce am cunoscut despre R. P. Română și despre învățămîntul din această republică străveche.”

Explicațiile unui succes

Nu de mult a fost desemnată în întrecerile pe Capitală ale Spartachiadei republicane, drept echipă campioană masculină de baschet formația Școlii medii „I. L. Caragiale”. Deși deplin meritată, victoria tinerilor baschetbaliști a stîrnit multe comentarii intrucit, cu mici excepții, echipa campioană a Capitalei este alcătuită din sportivi puțin cunoscuți. Puțin cunoscut era și antrenorul echipei, profesorul Ion Oprescu.

Cum se explică, în aceste condiții, succesul obținut?

În primul rînd explicația constă în faptul că la Școala medie „I. L. Caragiale” există de ani de zile o tradiție sportivă, la atletism, la gimnastică, la volei, la natație, la handbal. Deși în trecut baschetul s-a situat pe un loc mai modest, se poate totuși spune că, datorită pregătirii sportive de ansamblu a elevilor, profesorul Ion Oprescu a găsit venind în școală un teren bătătorit, avînd posibilitatea de a face o riguroasă selecție. Antrenorul și-a fixat dintr-un început un lot de tineri sportivi, elevi conștiin-

țioși tenaci și mai ales frunțași la învățatură, cu care a început antrenamentele în condiții relativ modeste. Desprindem de aici un mare adevăr: pentru a deveni campioni nu este neapărat nevoie, cum pretind unii profesori, de „condiții excepționale”...

A fost nevoie, în schimb, de un colectiv unit, omogen. În această direcție s-au îndreptat primele eforturi ale antrenorului și preocuparea pentru omogenitatea sufletească a echipei nu l-a părăsit în nici o clipă. Omogenitatea aceasta a fost înțeleasă într-un mod foarte larg. Ea a însemnat pentru antrenor și cunoașterea situației școlare a fiecărui elev, și vizionări de spectacole în comun, și discuții cu părinții despre modul de comportare al elevilor în afara școlii, în familie. Cînd această unitate sufletească a fost implinită pregătirea tehnică sportivă a făcut și ea un uriaș pas înainte. Rezultatele s-au văzut: victorii în serie în fața tuturor echipelor pretendențe la titlu.

TIBERIU STAMA

Cîntăm

Concurs de trotinete între pionieri și școlari.

POȘTA REDAȚIEI

Văcaru Mioara, Călărași. — Numai suplinitorii care funcționează de la 15 septembrie 1963 au dreptul la un concediu de odihnă egal cu durata vacanței de vară (1 iulie—31 august). Intru-cît funcționați numai de la 10 octombrie 1963, veți primi un concediu de odihnă de 32 zile lucrătoare (cite 4 zile pentru fiecare lună servită). În restul timpului pînă la 31 august a.c., dacă prestați muncă în școală, veți primi salariul tarifar cuvenit.

Paraschiv Gheorghe, Pitești. — Numai instructorii de practică cu școală medie și calificare recunoscută în meserie, care erau încadrați la categoria I de studii pînă la 1 ianuarie 1962, beneficiază de menținerea acestei încadrări. Deoarece ați fost angajat după această dată, nu puteți fi salarizat decît ca instructor de practică categoria II, deși aveți examen de maturitate și calificare în meserie.

Prin „calificare recunoscută în meserie” se înțelege orice act de calificare (carte de meșter, școală de calificare, practică îndelungată în meserie etc.).

Mărmescu Gheorghe, Iași. — Intrucît ați suplinit la o normă incompletă, fiind salarizat cu ora, nu puteți beneficia de plata indemnizației pentru concediul de odihnă, fiind retribuit numai pentru orele efectiv predate în perioada cursurilor.

Căpitanu Georgeta, București. — Deoarece urmați cursurile fără frecvență ale învățămîntului superior, puteți obține concediu de studii plătit în perioada 15—30 iunie, pentru prezentarea la lucrările din perioada de pregătire de la facultate. În luna iulie, sînteți considerată însă în concediu de odihnă.

CORESPONDENȚA

BUCUREȘTI

De curind — ne scrie prof. Gh. Herescu — profesorii de matematică din Capitală au participat la un simpozion organizat de secția de învățămînt a orașului. Cu acest prilej ei au audiat referatele: „Dezvoltarea matematicii în țara noastră în ultimii 20 de ani”, „Realizarea legăturii cu viața, cu practica în lecțiile de matematică”, „Unele probleme ale modernizării predării matematicii”. De asemenea, participanții au vizitat expoziția de material didactic pentru predarea matematicii organizată în vederea simpozionului și au vizionat filmele documentare de scurt metraj: „Matematica pe ecran” și „Tangenta la curbă”.

VALEA LUI MIHAI-MARGHITA

Directorii școlilor din raionul nostru — ne scrie prof. Ioan Lungu, într-o recentă scrisoare — au discutat într-o consfătuire organizată de către secția de învățămînt, problemele închiderii anului școlar. Ei au fost orientați în legătură cu parcurgerea întregii materii, cu organizarea recapitulării finale, cu problema întăririi legăturilor cu familia, cu activitatea comisiilor metodice în această etapă, cu controlul muncii efectuate de către directori, ca și măsurile privind deschiderea noului an școlar.

În consfătuirile ce se vor mai organiza cu directorii se vor dezbate și probleme legate de felul cum trebuie să se desfășoare discuția directorului cu profesorul la care a asistat, cum să se noteze în caietul de observații de la lecții, despre planul de muncă săptămînal al directorului etc.

LĂPUȘATA-HOREZU

O sarcină principală a tuturor cadrelor didactice și în special a profesorilor diriginți este, în această perioadă, asigurarea timpului liber pentru pregătirea lecțiilor de către elevi.

Pentru a rezolva cu succes aceste probleme — ne informează tovarășul Ilie Petrăchioiu — cadrele didactice de la Școala generală de 8 ani din Lăpușata au intensificat legătura cu familiile elevilor, evidențînd ajutorul ce trebuie să-l dea acestea copiilor.

Paralel cu asemenea acțiuni, colectivul didactic de la această școală, împreună cu organizația de sindicat și de U.T.M., se îngrijesc de pregătirea serbărilor de sfîrșit de an școlar și de asigurarea unei vacanțe plăcute celor aproape 400 de elevi din comună.

ȘIMLEU

Zilele trecute — ne comunică educatoarea Elena Fati — s-au întîlnit într-un schimb de experiență la Beiuș un grup de educatoare din raionul Șimleu, regiunea Crișana.

Pe lângă unitățile preșcolare din orașul Beiuș au participat și cele din Vașcău, Nucet, Dr. Petru Groza, Remetea și Meziad. Iată câteva teme discutate în cadrul acestui schimb de experiență: „Cum se organizează munca cu copiii dimineața, la sosirea lor în grădiniță”, „Ce material din natură se pune la dispoziția copiilor în această etapă”, „Calitatea lucrărilor executate de copii la desen, aplicații, confecții, modelaj etc.”, „Ce material didactic folosesc educatoarele pentru realizarea sarcinilor din programe”.

Educatoarele participante la acest schimb de experiență și-au împărtășit reciproc metodele și procedeele folosite, au confruntat materialele didactice și planurile de activitate.

STOENEȘTI-PLOIEȘTI

În vederea închiderii anului școlar cu rezultate cit mai bune, colectivul didactic de la Școala de 8 ani din Stoenesti-Tg. Nou, raionul Ploiești, i-a antrenat larg pe părinții elevilor în activitatea ce se desfășoară în această perioadă în școală.

Recent, ne informează tovarășa Maria Nicolescu, s-au organizat ședințe pe clase și pe școală arătîndu-li-se părinților cum trebuie să-și ajute copiii în această etapă de muncă. La discuții au participat numeroși părinți, care fie că au arătat cum procedeză pentru a realiza un judicios regim de muncă elevilor, fie că au cerut lămuriri în diverse probleme privind ajutorul pe care trebuie să-l acorde școlii. La sfîrșitul fiecărei ședințe directorul școlii și profesorii diriginți au dat părinților îndrumările și lămuririle cerute.